

Vidéki levelek.

I.

B u g o j n o (Bosznia), 1881. augusztushó.

Tekintetes Szerkesztő Ur! Mi magyarok, kik az áldott új hazába vetődtünk, megvolnánk ugyan elégedve az itteni viszonyokkal, ha idezarándokolt horvát meg rácz testvéreink működésünkben támogatnának, de bizony ők nem teszik azt, hanem ellenkezőleg, a legnagyobb akadályokat gördítik elénk, s ez által nem csak hogy a szolgálatot szerfelett megnehezítik, de még roppant sok kellemetlenséget is okoznak nekünk.

A közös Minister Ur ő Nagyméltósága ezen testvériségből szerencsére, nem juttatott még egy szót sem az itteni erdészethetnek.

Ezen tér a politikai, t. i. a közigazgatási hivatalok, melyek a végrehajtó hatalommal vannak felruházva, bővelkednek bennök.

Daczára annak, hogy mult évi julius elseje óta az erdészethet egészen el lett a politikai hatóságoktól különítve és teljesen önálló hatáskörrel van felruházva, s hogy a magas országos kormány szigoruan meghagyta a „Kreis“- és „Bezirksbehördé“-knek, miszerint az erdészeti ügyekben ne avatkozzanak, a nevezett hatóságok előljárói, a hol csak lehet, beleavatkoznak az erdészethet kezelési ügyeibe, s nem hogy kötelességöket teljesítve, a népet oktatnák, hogy ez az új, illetve a már 1870. óta életben lévő erdőtörvény pontos végrehajtásából kifolyó intézkedéseket jogos cselekményeknek tekintse és engedelmeskedjék; hanem az ellenkezőt teszik és arra tanítják a népet, hogy ez mind csak az erdészethet szüleménye, s hogy az erdészek azért jöttek ide, hol ezelőtt erdész sohasem volt, hogy a népet zsarolják és kizsákmányolják. Ez már sok panaszra szolgáltat okot, mert a bosnyák nép olyan, hogy ha törvénytelen tetteiben megakadályoztatik, azonnal neki megy a távirdának és az országos kormányhoz panasz-sürgönyt ad fel, melyet azután hazugságoktól hemzsegő írásbeli folyamodvány kísér. Ezek fogalmazója rendesen a pap, ki szintén nem barátja sem az erdészethetnek, sem pedig a

magyarnak, a „Bezirksbehörde“ a kérvényt rendesen megerősítve terjeszti fel. Ily panaszok hétről-hétre követik egymást, s rendesen akkor indulnak meg, midőn új intézményt kell a gyakorlatban érvényesíteni.

Pedig hányszor meg lett ezen uraknak hagyva, hogy a kezelő erdészeket minden tekintetben támogassák, de biz ők azt nem teszik, a mivel egyrészt népszerűsége akarnak szert tenni, másrészt pedig azt akarják elérni, hogy ezen magyar és lengyel erdészek, kik nem vetköztették le nemzetiségüket és az új hazában is jó hazafiak maradnak, mint az itteni viszonyoknak meg nem felelők, kiküszöböltessenek, és horvát vagy rácz fiakkal pótoltsanak.

Szerencsére, az erdészethetnek lelkes vezetője Serajevóban, Seitner Károly erdőtanácsos rendkívüli szigora mellett oly méltányos alárendeltjei iránt, hogy szaktársait nem engedi ezen incselkedésnek áldozatul esni, és az eddig kivivott álláspontból egy tapodtat sem enged.

Hogy ezen viszonyokat jobban világosítsam, egy-két esetet, mely a kezelésemre bízott erdőgondnoksági területben nemrég megtörtént, előadok.

A bosznyák épen olyan ellensége az erdőnek, mint az olasz, s azt gondolja, hogy az elpusztult erdőterület majd neki jó lesz legelőnek, a miért is arra törekszik, hogy az erdőt minden lehető módon kiirtsa. A sok irtványon kívül itt Boszniában nagyon gyakoriak az erdőégések, s daczára annak, hogy az itteni büntető-törvény az erdőgyújtogatókat halállal bünteti, nem szűnnek meg az erdőégések azon mérvben, a mint ez kilátásban volt, s többnyire a nagy kiterjedésű és szép állabokat képező fekete fenyő (*Pinus austriaca*) erdőket sújtják.

Múlt hó 22-én egyik erdőkerülőm jelenti, hogy az erdő meggyult, erre rögtön megnyergeltettem lovamat és az utban fekvő községek lakosaival a hely színére siettem, hol a még nem nagy mérveket öltött tüzet sikerült eloltani, de egyuttal sikerült is a tűz okozóit, t. i. egynéhány szénégetőt kézre keríteni. Ezeket azonnal bekísértettem Bugojnóra és átadtam a helyi rendőrségi szakasznak és átírtam az itteni „Bezirks-

behörde“-hez, melyben a tűz okozóinak szigorú megbüntetését kértem, mivel itt nyáron egyáltalában az erdőben szénét égetni nem szabad és az erdőn kívüli szénégetésre is csak az erdőgondnokság ad engedélyt, megjelölve egyszersmind a helyet is.

A „Bezirksbehörde“ azonban mit tesz? az egész lakosság bámulatára szabadon bocsátja a gonosztevőket, kik nem résztvevén a dolgot, újból az erdőbe mentek és az előbbi helyen a szénégetést folytatták.

25-én ismét kigyult az erdő más helyen és csak nagy-nehezen sikerült a csendőrség és katonaság közbejöttével elegendő népséget toborozni és ennek segítségével a tüzet eloltani.

28-án megint erdőégetést jelentettek. Erre rögtön a „Bezirksbehörde“-hez siettem, s az épen kirándulásra készülő hivatalfőnököt, egy volt határőrvidéki katonatisztet, hivatalosan megkerestem a szükséges fegyveres erő kirendelésére, hogy a nagy mérveket öltött erdei égetést eloltathassam. Erre ő nevetve és az égre mutatva, melyen egynéhány gyanús felhő tornyosult össze, azt mondta, hogy csak nevetségessé tenné magát, ha most oltókat toboroztatna, mivel az eső ugyanis eloltja a tüzet, azzal a kocsira ült és elhajtattott. Én képtelen voltam az erdő oltalmára valamit tenni, mivel a csendőrség csak a politikai hatóság rendeletére mozgósíthatja a népet.

29-én, a midőn már a közelfekvő községek kutzei (keresztény bíró) és muktárai (török bíró) magok megjelentek Bugojnón segílyt kérendők, reáadta magát a lelkes főnök és 8 emberből álló csendőrségi csapatot rendelt ki, melynek közreműködésével sikerült aztán két napi és egy éji fárasztó munka után a tüzet eloltani, mely körülbelől 40 hektár szép fekete fenyőállatot pusztított el.

Ily módon pártfogolja és támogatja a politikai hatóság az erdőgondnokságot és tesz eleget a kiadott magas kormányrendeleteknek.

Az egész esetet aztán a törvényszéknek jelentettem fel, mely a gonosztevőket azonnal elfogatta, s azok valószínűleg agyon fognak lövetni.

Most egy másik esetet mondok el.

Az erdőtörvény értelmében nem szabad senkinek az erdőgondnokság engedélye nélkül állami erdőben fát dönteni, annál kevésbé azt abból kiszállítani és vele kereskedést üzni.

Ha az ilyen fa, mely természetesen a hivatalos bélyeggel ellátva nincsen, bárhol megtaláltatik, lefoglalható és az erdőincstár javára árverés útján eladható.

Daczára annak, hogy ez nem egyszer lett kikiáltva (mivel itt dobosok nincsenek, hanem kikiáltja a hirdetőseket a heti vásáron, hová 40—50 faluból jönnek az emberek) és a templomban prédikálva (mivel a papok kötelesek mindent a szószékről elmondani a népnek), mégis igen sok eset fordult és fordul elő, a midőn egyes hegyi lakók felhasználva a kerülrők távolságát, erdőbe mennek, fát döntenek s azt a vizen leusztatva dugáruként a városokban éjjel eladják.

Ily fára akadtam egy ízben én is, rögtön lefoglaltam és nyomban rá kikiáltattam az árverést, mivel nem volt senkim, kivel a lefoglalt fát őriztettem volna. Az árverés megejtetett, s én a fát eladtam.

Erre fogják magukat az eladott fának törvénytellenes volt birtokosai és elmennek Bugojnóra a politikai hatóságokhoz panaszra, hol azon tanácsot kapták, hogy folyamodjanak az országos kormányhoz és kérjenek elégtételt az erdész ezen igazságtalan és törvénytellenes eljárásáért. Folyamodtak, és a folyamodványban előadták, hogy ha a magas kormány az erdésznek ezen önkényét be nem szünteti, kénytelenek éhen halni, sőt gyermekeik már eddig is éhen halnak. Ezen szép folyamodványt aztán a politikai hatóság a benne előadottak igazolása mellett a magas kormányhoz orvoslás végett fel is terjesztette. A magas kormány meg áttette a pénzügyigazgatóság erdészeti osztályához s ez nekem elküldte jelentésétél és felvilágosítás végett. Nagyon természetes, hogy az én jelentésem sem kimélte a „Bezirksbehördé“-t; jelenleg várom ezen ügy további fejlődését.

Fordulnak elő esetek, hogy maga a politikai főnök ad engedélyt a lakosságnak fadóntásra és ily módon mozditja elő a faorzók szaporodását. Ily viszonyok között aztán nem marad a folytonos perlekedésnél és feljelentésnél egyéb hátra.

Sok hasonló esetet sorolhatnék még elő, de úgyhiszem, hogy az előadottak elegendők a bosnyák állami erdész helyzetének megértésére.

Meg kell még emlitenem, hogy a májusi fagyok igen sok kárt tettek tölgyeseinkben és az ez idei makk- és gubacs-termést egészen megsemmisítették.

Alázatos szolgálója

Seide Miksa,
cs. k. erdész.

A f a p i a c z r ó l.

B u d a p e s t, október-hó 31.

(B.) A faüzleti viszonyok mult tudósításunk óta általában véve nem változtak. A fenyőfa anyagok iránti érdekltség még mindig élénk s inkább csak a készpénzbeli fizetéseknél tapasztalható némi nehézség. A tölgy-, épület- és műszerfa helyzete a tölgyerdőknek több vidéken történt nagyobb elhasználása folytán fokozatosan könnyebbé válik s az e nemű erdők emelkedő becse a várakozást jó kamatokkal jutalmazza. A tűzifa kelendőségének és szállításának az esős október kevésbbé kedvezett, azonban ennek értékelésére is kedvező jövővel biztatnak a vasiparnak hazánkban nagyobb mérvű fejlesztését célzó törekvések.

A faanyagok vasuti szállítási viszonyai még mindig sok kívánni valót hagynak, holott bizony régen, és joggal lehet követelni azt, hogy az állami kamatbiztosítékot élvező vasutaknál a teherszállítási bérek egészen úgy és oly tételekben szabassanak meg, a mint az állam érdekei parancsolják, hiszen az így is úgy is előálló hiányt mindenkép csak az adófizető polgárok viselik, aztán meg ki merné tagadni, hogy még is csak előnyösebb az, ha kisebb viteldij mellett többet szállita-